

Голові Тимчасової слідчої комісії з питань розслідування обставин та причин сучасного стану справ в системі кредитної кооперації

**народному депутату України
Прасолову І.М.**

Шановний Ігорю Миколайовичу!

З метою врегулювання проблемних питань діяльності ринку кредитних спілок України на сучасному етапі Всеукраїнська асоціація кредитних спілок (далі — ВАКС) та об'єднання кредитних спілок «Програма захисту вкладів» (далі — ПЗВ) пропонують такі кроки:

1) **Прийняти законопроект «Про фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок» (№3265)**, який передбачатиме утворення державної спеціалізованої установи, що за своїм статусом, організаційною структурою і функціями буде аналогічною існуючому сьогодні Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Вважаємо, що участь у Фонді кредитних спілок, які залучають внески (вклади) на депозитні рахунки, має бути обов'язковою. Кошти зазначеного Фонду мають формуватися за рахунок періодичних внесків кредитних спілок за накопичувальною схемою. Однак, на момент створення Фонду буде необхідна бюджетна субсидія (орієнтовна сума — 10 млн грн), а на початковому етапі його діяльності — довгострокова позика з метою пришвидшеного формування доступних для здійснення виплат активів Фонду (орієнтовно 500 млн грн на 10 років).

Іншим варіантом вирішення завдання щодо запровадження системи гарантування вкладів членів кредитних спілок є **поширення на кредитні спілки юрисдикції вже існуючого Фонду гарантування вкладів фізичних осіб**, що сьогодні здійснює такі функції лише для вкладників банків. З цією метою буде необхідно внести відповідні зміни до Закону України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб».

2) **Забезпечити доступ кредитних спілок до механізмів рефінансування з боку Національного банку України з метою підтримки на належному рівні їхньої ліквідності та платоспроможності.**

Таке рефінансування має забезпечуватися на умовах аналогічними для банків. Рефінансування кредитних спілок може здійснюватися через уповноважений банк та/або об'єднанні кредитні спілки. З цією метою необхідно внести зміни у Закон України «Про Національний банк України» та підзаконні нормативні акти НБУ». Орієнтовний обсяг рефінансування у найближчі 36 місяців може скласти орієнтовно 500 млн грн.

3) **З метою зняття соціальної напруги з боку десятків тисяч громадян України, переважно пенсіонерів і представників інших малозабезпечених верств населення, запровадити тимчасовий механізм компенсації з боку держави вкладів громадян,**

втрачених у збанкрутілих під впливом нещодавньої фінансової кризи кредитних спілках.

При цьому, компенсація має проводитися під жорстким контролем державного регулятора, в тому числі і через уведення у такі кредитні спілки тимчасової адміністрації, а щодо посадових осіб зазначених кредитних спілок має бути проведене ретельне розслідування їх причетності до доведення кредитних спілок до стану фактичного банкрутства.

У кожній кредитній спілці компенсація має проводитися у обсязі вкладів, повернення яких не вдасться забезпечити за рахунок повернення кредитів та реалізації інших видів активів, а також притягнення до цивільної відповідальності посадових осіб кредитної спілки.

Дія програми компенсації має бути обмеженою в часі (орієнтовно 24 місяці) і поширюватися на кредитні спілки, що стали неплатоспроможними до її початку. При цьому, такі кредитні спілки мають виводиться з ринку з позбавленням статусу фінансової установи та ліквідацією як юридичної особи.

Орієнтовний обсяг компенсації може скласти від 800 до 1200 млн. грн.. Відповідальним органом за адміністрування програми компенсації з боку держави має бути профільний регулятор в особі Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. Загальний контроль за ходом реалізації програми з боку Уряду України мав би бути покладений на Міністра фінансів України.

4) Прийняти урядовий законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань діяльності системи кредитної кооперації» (№2256), положення якого мають, зокрема, забезпечити:

- Внесення змін до Закону України «Про кредитні спілки» з метою розширення ринкових можливостей кредитних спілок з одночасним підвищенням вимог до їх системи управління, внутрішнього контролю та розкриття інформації, фінансової стабільності та правил роботи на ринку;
- Внесення змін до Закону України «Про банки і банківську діяльність» з метою утворення належних умов для утворення та діяльності кооперативних банків, що покликані стати для кредитних спілок фінансовими центрами другого рівня;
- Внесення змін до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» з метою коригування існуючого відомчого статусу, базової організаційної структури, повноважень та механізмів впливу на діяльність кредитних спілок з боку державного регулятора.

5) Упорядкувати ситуацію, що склалася навколо профільного регулятора кредитних спілок — Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

Держфінпослуг має обмежені функціональні можливості та недостатній рівень відомчої і фінансової незалежності, що перешкоджає здійсненню ефективного регулювання і нагляду за діяльністю ринків небанківських фінансових послуг України, особливо в умовах фінансової кризи. Зважаючи на зазначене вище, важливим та нагальним є внесення відповідних змін до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг».

Іншим варіантом вирішення завдання щодо забезпечення належного рівня регулювання і нагляду за діяльністю кредитних спілок є **віднесення кредитних спілок до наглядової компетенції Національного банку України,**

сконцентрувавши таким чином нагляд за обома видами кредитних установ, що мають право залучати вклади громадян, у одному регуляторі. З цією метою буде необхідно внести зміни у статтю 21 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг».

В будь-якому випадку невідкладно підлягає перегляду та оптимізації існуюча регуляторна база діяльності кредитних спілок з врахуванням наслідків та уроків нещодавньої фінансової кризи, а також практика ведення Державного реєстру фінансових установ, здійснення дозвільних процедур, безвиїзного та виїзного нагляду і правозастосування. Основні акценти у діяльності регулятора мають бути зміщені на здійснення ефективного пруденційного нагляду та нагляду на основі оцінки операційних і фінансових ризиків, а не на фіксацію технічних відхилень від приписів законодавства.

6) Всі кредитні спілки, які залучають внески (вклади) на депозитні рахунки, мають бути членами професійних об'єднань, що забезпечують дотримання своїми членами відповідних професійних стандартів та правил поведінки на ринку, а у разі потреби проводять заходи з фінансового оздоровлення та організаційної реструктуризації кредитних спілок. З цією метою може бути задіяний механізм визначення таких професійних об'єднань в якості саморегулювних організацій (СРО).

Це можливо за умови прийняття спеціального закону, який визначить правові та організаційні засади саморегулювання на ринку кредитних спілок, або через внесення змін до чинної редакції ст. 24 Закону України «Про кредитні спілки». Основою для реалізації такої законодавчої ініціативи може стати проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про кредитні спілки» ((щодо створення саморегулювної організації кредитних спілок)» реєстраційний номер 6010).

7) Для протидії проявам шахрайства з боку посадових осіб частини кредитних спілок необхідно активізувати та впорядкувати роботу правоохоронних та контролюючих органів.

З цією метою необхідно утворити постійно діючий міжвідомчий механізм координації дій та оперативного обміну інформацією між зацікавленими державними органами, включаючи правоохоронні органи, Держфінпослуг, Держфінмоніторинг та органи ДПА України.

З повагою та сподіванням на співпрацю,

Президент ВАКС

В. Волковська

Голова Правління ПЗВ

І. Вишневський